

RECENZJA
ROZPRAWY DOKTORSKIEJ
mgr. Dariusza MACIEJEWSKIEGO
opracowanej pod tytułem
KONCEPCJA ZAPEWNIENIA BEZPIECZEŃSTWA
SPORTOWYCH IMPREZ NIEMASOWYCH NA
POZIOMIE POWIATU W SYTUACJACH
KRYZYSOWYCH

1. Ocena ogólna

Na podstawie uchwały nr 32/RDN NoB/2025 Rady Naukowej Dyscypliny Nauk o Bezpieczeństwie Wojskowej Akademii Technicznej z dnia 25 czerwca 2025 roku w sprawie powołania recenzentów postępowaniu w sprawie nadania stopnia doktora w dziedzinie nauk społecznych w dyscyplinie nauki o bezpieczeństwie, dokonano oceny rozprawy doktorskiej. Celem przedmiotowej recenzji jest ocena przedłożonej rozprawy doktorskiej pod kątem spełnienia wymagań określonych w art. 187 Ustawy z dnia 20 lipca 2018 roku - Prawo o szkolnictwie wyższym (Dz.U. 2024 poz. 1571).

Rozprawa doktorska pod tytułem *Koncepcja zapewnienia bezpieczeństwa sportowych imprez niemasowych na poziomie powiatu w sytuacjach kryzysowych*, napisana przez magistra Dariusza MACIEJEWSKIEGO pod kierunkiem naukowym profesora doktora habilitowanego, doktora honoris causa Bogusława JAGUSIAKA oraz promotora pomocniczego doktor

Wiesławę ZAŁOGĘ, jest niewątpliwie interesująca z naukowego punktu widzenia. Tematyka dysertacji odnosi się do zagadnień formalno-prawnych działań jednostek samorządu terytorialnego. Autor podjął próbę wyjaśnienia wybranych zagadnień, związanych z bezpieczeństwem sportowych imprez niemasowych, w kontekście funkcjonowania systemu zarządzania kryzysowego na poziomie powiatowym. Doktorant koncentrował uwagę na tematyce zapewnienia bezpieczeństwa sportowych imprez niemasowych, biorąc pod uwagę rozwiązania prawne, organizacyjne oraz funkcjonalne, przyporządkowane sportowym imprezom niemasowym. Proponowane mechanizmy przyczyniają się do zwiększenia skuteczności działań służb, inspekcji i straży odpowiedzialnych za utrzymanie porządku i bezpieczeństwa publicznego, a także precyzują zakres odpowiedzialności organizatora sportowych imprez tego typu. W efekcie mogą one realnie wpłynąć na podniesienie standardów bezpieczeństwa w omawianym obszarze, co stanowi wymierny empiryczny walor uzyskanych wyników badawczych.

Doktorant na wstępie wskazuje, że wydarzenia, które miały miejsce w ostatnich latach na terenie Europy, w tym rosnące zagrożenie terroryzmem oraz wybuch wojny w Ukrainie czy napięta sytuacja na wschodniej granicy Rzeczypospolitej Polskiej, mają znaczenie dla codziennego funkcjonowania obywateli niemniej niż ich uczestnictwo w imprezach sportowych, podczas których ludzie nie zastanawiają się, czy i w jaki sposób oraz kto dba o ich bezpieczeństwo.

Jak wskazuje Autor dysertacji, na podstawie swojego doświadczenia zawodowego zauważył, iż o ile impreza sportowa posiadająca status imprezy masowej, ma ustawowe ramy zapewnienia bezpieczeństwa uczestnikom to w sytuacji, kiedy takiego statusu nie ma, występuje wiele braków w zapewnieniu bezpieczeństwa uczestnikom sportowych imprez niemasowych. Bezpieczeństwo uczestników tych imprez sportowych istotne jest z kilku powodów, zwłaszcza w kontekście niepewności związanej z dynamicznym rozwojem zagrożeń spowodowanych działaniem sił natury oraz działalnością człowieka. Doktorant wskazuje również, że sytuacja kryzysowa, która może zaistnieć w czasie organizacji sportowej imprezy niemającej statusu imprezy masowej, może mieć wpływ na bezpieczeństwo jej uczestników, a tym samym bezpośrednio zagrozić życiu, zdrowiu jej uczestników lub mieniu w znacznych rozmiarach. Brak odpowiedniej wiedzy na temat zagrożeń, jakie mogą zaistnieć, może wywołać dezorientację i panikę wśród uczestników imprez sportowych tego rodzaju. Aby skutecznie zapobiegać możliwości zaistnienia sytuacji kryzysowej jeszcze przed jej wystąpieniem, ważnym elementem jest zainicjowanie nowych rozwiązań w tym zakresie poprzez opracowanie wytycznych umożliwiających skonstruowanie koncepcji bezpieczeństwa sportowych imprez niemasowych, które mogą stanowić przyczynek do podejmowania odpowiednich działań zapobiegawczych

przez instytucje państwowe odpowiedzialne za stan bezpieczeństwa, we współpracy ze stowarzyszeniami sportowymi zrzeszonymi w związki sportowe.

Doktorant wskazuje, że na terenie Rzeczypospolitej Polskiej w ciągu roku kalendarzowego odbywa się szereg imprez sportowych realizowanych poza unormowaniami, które wskazuje *Ustawa z dnia 20 marca 2009 r. o bezpieczeństwie imprez masowych (t.j. Dz. U z 2023 r. poz. 616)*. Angażują one w znaczący sposób wyspecjalizowane służby, inspekcje i straże działające w systemie zarządzania kryzysowego. Instytucje te prowadzą na bieżąco rozpoznanie poszczególnych imprez sportowych, w zakresie generowania przez nie zagrożeń dla jej uczestników oraz otoczenia, gdzie odbywa się impreza sportowa. Jednocześnie przeprowadzane są analizy ryzyk w celu zidentyfikowania zagrożeń dla bezpieczeństwa imprezy. Taka analiza ryzyk realizowana jest również w zakresie miejsca, w którym impreza sportowa się odbywa, tras, jakimi przemieszczają się kibice oraz jakimi środkami transportu się poruszają. Na organizatorze takich imprez nie spoczywa obowiązek informowania organu gminy o planowanej imprezie sportowej. Tym samym nie prowadzi on żadnych lub prawie żadnych przygotowań mających na celu zapewnienie bezpieczeństwa uczestnikom takiej imprezy. Mało tego, uczestnicy bardzo często nie mają świadomości, że biorą udział w imprezie niemającej statusu imprezy masowej i że nikt nie dba o ich bezpieczeństwo, łącznie ze służbami, inspekcjami i strażami, których nie ma w obiekcie ani na terenie przynależnym do niego.

Wskazane przez Badacza tematu połączenie koniecznych warunków bezpieczeństwa obywateli w teorii z praktyką, dowodzi, że analizowana treść rozprawy naukowej jest niewątpliwie interesująca w swej jakościowej płaszczyźnie i jej walorem jest wymiar praktyczny.

W ciekawej treściowo dysertacji daje się zauważyć etapowość prowadzonej narracji i argumentacji. Całość opisu procesu badawczego jest opracowana poprawnie, co unaocznia umiejętności autorskie w kwestiach właściwego kształtowania procedury poznawczej. To z kolei jest konieczne przy dokumentowaniu przygotowania autorskiego do pełnienia funkcji przypisywanych pracownikowi naukowemu i tym samym merytorycznej zasadności uzyskania pierwszego stopnia naukowego.

2. Metodologiczna ocena rozprawy

Uwzględniając złożoność przedmiotu poznania należy stwierdzić, że Doktorant podjął się trudnego zadania, wymagającego rozległej i żmudnej pracy badawczej, związanej ze złożonością zdarzeń czy opinii przekładających się logicznie na obraz realnej przedmiotowo rzeczywistości. Analiza metodologiczna aspektów pracy doktorskiej wskazuje, iż jest ona skonstruowana poprawnie i odpowiada wymogom metodologicznym nauk społecznych.

Recenzowana praca doktorska składa się ze streszczenia, wykazu skrótów, wstępu, sześciu rozdziałów, zakończenia, bibliografii, załączników (spisu tabel, rysunków, załączników) oraz suplementu (zawierającego pięć załączników zawartych na 284 stronach) a sama dysertacja zawarta na 273 stronach, natomiast całość obejmuje 557 stron.

We wstępie (zawartym na stronach 12-16) Doktorant wprowadził czytelnika do tematyki rozprawy doktorskiej.

W rozdziale pierwszym (strony 17-41) pod tytułem *Podstawy metodologiczne badań*, Doktorant przedstawił przedmiot i cel badań, główny problem badawczy oraz problemy szczegółowe, w ślad za problemami główną hipotezę badawczą oraz hipotezy szczegółowe. Autor nakreślił przebieg procesu badawczego, uwzględniając etapy: koncepcyjny, realizacji i finalizacji badań, a także w dopuszczalny sposób scharakteryzował zastosowane metody badawcze, uzasadniając celowość ich wykorzystania.

W rozdziale drugim (strony 42-100) pod tytułem *Typologia i uwarunkowania bezpieczeństwa sportowych imprez niemających*, Doktorant zdefiniował pojęcie bezpieczeństwa imprezy sportowej poprzez wskazane składowe. Autor przedstawił prawne, organizacyjne i infrastrukturalne wyznaczniki imprezy sportowej o charakterze masowym i o charakterze niemającej tego statusu. Przedstawiono również zagrożenia występujące przy organizacji imprezy sportowej niemającej statusu imprezy masowej. Rozdział kończy się konkluzjami, stanowiącymi wnioski cząstkowe, odnoszące się do postawionej problematyki w tym rozdziale.

W rozdziale trzecim (strony 101-129), pod tytułem *Regulacje prawne w zakresie organizacji imprez sportowych wybranych państw Unii Europejskiej*, Doktorant wskazał prawne regulacje przyjęte w Unii Europejskiej w obszarze imprez sportowych oraz ocenił i scharakteryzował rozwiązania systemowe w obszarze imprez sportowych, przyjętych przez Republikę Federalną Niemiec, Republikę Słowacką i Republikę Czeską. Podobnie jak w częściach pracy rozdział kończy się wnioskami, odnoszącymi się do postawionej problematyki w tej części dysertacji.

W rozdziale czwartym (strony 130-163) pod tytułem *Bezpieczeństwo sportowych imprez niemających – badania własne*, Doktorant opisał grupę badawczą oraz analizy przeprowadzonych wywiadów eksperckich. Autor skupił się na ocenie rozwiązań prawnych, organizacyjnych i infrastrukturalnych bezpieczeństwa sportowych imprez niemających. Opisywana część dysertacji kończy się wnioskami, odnoszącymi się do postawionej problematyki w tym rozdziale.

W rozdziale piątym (strony 164-188) pod tytułem *Koncepcja systemu bezpieczeństwa sportowych imprez niemających w zarządzaniu kryzysowym na poziomie powiatu*, Doktorant ocenił uwarunkowania bezpieczeństwa sportowych imprez niemających na poziomie powiatowym, ze wskazaniem celów i zadań. Autor dokonał również projekcji rozwiązań prawnych, organizacyjnych i infrastrukturalnych w zakresie zapewnienia bezpieczeństwa sportowych imprez niemających na poziomie powiatowym. Rozdział kończy wnioskami.

W rozdziale szóstym (189-202) pod tytułem *Możliwość implementacji koncepcji zapewnienia bezpieczeństwa sportowych imprez niemających z uwzględnieniem potencjału organizacyjno-wykonawczego zarządzania kryzysowego na poziomie powiatowym*, Doktorant przedstawił analizę uwarunkowań wdrożenia proponowanej koncepcji oraz ocenę potencjalnych skutków jej implementacji. Badacz w oparciu o wyniki przeprowadzonych badań empirycznych zaprezentowano dwa scenariusze, obrazujące możliwe kierunki praktycznej realizacji koncepcji. Rozdział kończy się wnioskami adekwatnymi do problematyki rozdziału.

W Zakończeniu (umieszczonym na stronach od 203 do 211), Doktorant dokonał syntetycznego podsumowania analizowanych treści oraz odniósł się do założeń badawczych na poziomie konceptualizacji, wskazując osiągnięcie celu badawczego.

Dysertacja wyczerpuje przedstawiony przedmiot badań oraz założenia badawcze. Zostały one poparte rzeczową analizą literatury przedmiotu, obszernym materiałem empirycznym.

Analizując treść problemów badawczych przedstawionych w dysertacji, należy podkreślić, że stanowią one ambitne zadanie badawcze o charakterze deskrypcyjnym, eksplanacyjnym, diagnostycznym i w jakimś stopniu również predyktywnym. Wygenerowane problemy szczegółowe wyznaczyły drogę postępowania badawczego, którego cechami są zwięzłość i rzeczowość.

Hipotezy szczegółowe, przyjęte przez Doktoranta na potrzeby badań, są powiązane zarówno z wyznaczonymi celami badań, jak i z problemami badawczymi. Do rozwiązywania problemów zastosowano podejście z wykorzystaniem metod ilościowych i jakościowych.

Analizując układ dysertacji z punktu proporcji między wielkością (obszernością) poszczególnych rozdziałów, należy go uznać za poprawny. Kolejność rozdziałów wynika logicznie z toku prowadzonego procesu poznawczego. Poprawna jest również struktura poszczególnych rozdziałów. Wyraźnie jest w nich dostrzegalna etapowość prowadzonego poznania, jak również logika prezentacji osiągniętych efektów badań.

Literatura przedmiotu (304 pozycji) dotycząca rozmaitych aspektów rozpatrywanej problematyki została dobrana i wykorzystana poprawnie. W całościowym ujęciu Doktorant wykazał, że nie tylko potrafi zgromadzić materiał badawczy, uporządkować i dokonać selekcji, lecz także posiada umiejętność swobodnego prezentowania treści w formie pożądanej dla prac naukowych. Za wystarczający należy uznać zbiór rysunków, tabel i wykresów, pozwalających zarówno na pełniejszy opis podejmowanych kwestii, jak i na zrozumienie analizowanego problemu.

Rekapitułując należy stwierdzić na bazie przedstawionej do recenzji pracy, że Doktorant z całą pewnością jest przygotowany do samodzielnego prowadzenia badań.

3. Ocena merytoryczna

Recenzowana rozprawa doktorska stanowi zwarte opracowanie naukowe liczące 203 strony, bibliografię, streszczenia, załączniki oraz suplement (razem 557 stron).

Pod względem merytorycznym dysertacja wnosi do zasobów nauki nowe wartości poznawcze. Dotyczą one w głównej mierze wypełnienia luki badawczej, przemyślenia co do usprawnień jakie można zastosować w sferach koordynacji działań podmiotów oraz wykorzystywanej technologii i stosowania prawa na rzecz zwiększenia bezpieczeństwa podczas imprez niemasowych. Wypracowane rozwiązania Autor poparł szczegółową analizą wyników przeprowadzonych badań, wskazując wnioski weryfikujące przyjęte hipotezy oraz oceniając stan rzeczywisty. Ponadto analiza literatury, którą przeprowadził Doktorant wskazuje, że w czasie procesu badawczego oraz prowadzonych badań naukowych Badacz dokonał diagnozy i oceny stanu obecnych uwarunkowań bezpieczeństwa sportowych imprez niemasowych oraz przedstawił koncepcję bezpieczeństwa i implementacji do obowiązującego systemu prawnego na podstawie przyjętej przez autora dysertacji procedury badawczej, wyników przeprowadzonych wywiadów eksperckich oraz wniosków płynących z konferencji naukowych w formie debat. Wobec braku regulacji normatywnych w zakresie bezpieczeństwa sportowych imprez niemasowych i pozostawienia tych aktywności niedookreślonych Doktorant dostrzegł potrzebę wzmocnienia tego obszaru działalności

człowieka. Wartością pracy jest wskazanie na brak opracowania będącego syntetycznym ukierunkowaniem integracji działań na wypadek powstania zagrożenia. Wobec powyższego zasadnym było uporządkowanie przez Badacza wiedzy z zakresu zapewnienia bezpieczeństwa sportowych imprez niemających i rozszerzenie jej o rozwiązania zaimplementowane w wybranych krajach europejskich.

Recenzowana rozprawa doktorska doskonale realizuje potrzebę aktualizacji i uzupełnienia problematyki imprez niemających. Tylko dzięki tak realizowanej ścieżce postrzegania można udzielić rzetelnych, pozytywnych rekomendacji zmian w procesie zwiększania skuteczności polityki bezpieczeństwa. Badania przeprowadzone przez Badacza, w tym zastosowana procedura badawcza oraz wyciągnięte wnioski, przyczyniły się do osiągnięcia celu badawczego, jakim było opracowanie koncepcji bezpieczeństwa uczestników imprez sportowych niemających pozwalającej udoskonalić proces zarządzania kryzysowego na poziomie powiatu poprzez eliminację zaobserwowanych dysfunkcji, a tym samym zwiększenie poziomu bezpieczeństwa uczestników imprez tego rodzaju.

W zakończeniu dysertacji Doktorant podsumowuje przeprowadzone badania, umieszczając swoje spostrzeżenia z przeprowadzonego procesu poznawczego. Uzyskane wyniki pozwalają konstatować, że cel badań jaki został założony — osiągnięto.

Podczas wnikliwej analizy treści rozprawy dostrzec można pewne kwestie, które wymagają wyjaśnienia. Proszę o ich uściślenie:

1. Nawiązując do próby badawczej: **jakie stosował Pan kryteria celowego doboru próby 28 ekspertów wywiadu pogłębionego? Czy pod uwagę był brany staż pracy (jeśli tak, to jaki?) liczba (jaka?) udziału w akcjach z zakresu zarządzania kryzysowego? Oczywiście dla mnie jest wskazanie funkcji np. dyrektorów danych instytucji, ale podaje Pan również kategorię „eksperci”. Eksperci czyli kto?**
2. Na stronie 29 rozprawy pisze Doktorant, że zastosował technikę „wywiad ekspercki” zaś na stronie 160 pisze, iż „(...) przyjął metodę wywiadu ustrukturyzowanego”. **Proszę podczas obrony wskazać różnicę pomiędzy metodą i techniką badawczą oraz umiejscowić w tej kategorii zrealizowane przez siebie wywiady pogłębione.**
3. Pojęcie „reprezentatywność” ma swoje istotne znaczenie w procesie badawczym. **Czy słusznie Dyplomant używa tego słowa (s. 32, 34) do uszczegółowienia doboru celowego próby?**

4. Na stronie 164 widnieje zapis „Respondenci biorący udział w wywiadzie eksperckim podkreślali (...)”. Niektórzy badacze w naukach społecznych różnicują „respondentów” od „badanych”, zależnie od ilościowego lub jakościowego podejścia do metod badawczych. **Jaką argumentację podają zwolennicy różnicowania respondentów od badanych?**
5. Doktorant wskazuje w tekście, że „przyporządkował zmienne zależne i zmienne niezależne w celu ich potwierdzenia bądź odrzucenia” (s. 25). **Czy to zmienne się potwierdza lub odrzuca, czy raczej hipotezy?**
6. **Z czego wynika zastosowana przez Doktoranta swoboda opisu naukowego w bibliografii?** Raz tytuły pisane są kursywą, innym razem bez czcionki pochyłej. Raz podaje Pan nazwy wydawnictw, innym razem omija ten aspekt dzieła.

W bibliografii znajduje się kilka pozycji, których nie zacytowano ani razu w dysertacji. Proszę skomentować ten fakt. Dotyczy to m.in. pozycji:

- Dawidczyk A., Jurczak J., Metodologia bezpieczeństwa w przykładach i zastosowaniach, Warszawa 2022.
- Dawidczyk A., Poradnik dla doktorantów i habilitantów nauk o bezpieczeństwie, Warszawa 2023.
- Ścibiorek Z., Wiśniewski B., Kuc R., Dawidczyk A., *Bezpieczeństwo wewnętrzne. Podręcznik akademicki*, Warszawa 2021.
- Kołodziejczyk A., Marciniak M., Adamkiewicz J., Poradnik metodyczny dla dyplomantów kierunków bezpieczeństwo narodowe i obronność państwa WAT, Warszawa 2023.
- Loranty K., *Bezpieczeństwo społeczne*, AON Warszawa 2004.
- Śmiałek K., Zarządzanie kryzysowe wobec wyzwań i zagrożeń dla bezpieczeństwa wewnętrznego państwa, Warszawa 2020.
- Wiśniewski B., *Bezpieczeństwo w teorii i badaniach naukowych*, Szczytno 2021.
- Zaskórski P., Zaskórski W., Woźniak J., Świadomość sytuacyjna a bezpieczeństwo i informacyjna ciągłość działania w organizacjach rozproszonych, Warszawa 2021.
- Zelkowski J., Zastosowanie metody SWOT/TOWS do analizy otoczenia przedsiębiorstwa produkcyjnego, Warszawa 2015.

- Zięba R., *Leksykon pokoju*, Warszawa 1987.

7. **Interesuje mnie czy w opinii Doktoranta konstrukcja rozdziału metodologicznego w oparciu tylko o dwa źródła literatury przedmiotu z tego obszaru jest rzetelnym opisem analizy literatury przedmiotu dotyczącej metodyki realizowanych badań?**

8. Na stronach 22 i 34, Doktorant sformułował cel poznawczy, którym jest „zidentyfikowanie zagrożeń (...) oraz podniesienie świadomości uczestników sportowych imprez niemasowych (...)”. Zastanawia mnie **jak poprzez pracę badawczą zamierza Pan podnieść świadomość uczestników sportowych imprez niemasowych i jak Pan sprawdził w procesie badawczym czy zrealizował ten cel?**

Podobnie interesuje mnie czy osiągnięto w procesie badawczym założenia celu użytecznego, tzn. czy wdrożono wypracowaną przez Autora koncepcję i zastosowano ją w praktyce zgodnie z zapisami konceptualnymi na stronie 23? Jeśli tak, to gdzie i kiedy miało miejsce wskazanej implementacji autorskich rozwiązań badawczych?

W podsumowaniu należy stwierdzić, że rozprawa jest napisana poprawnym i precyzyjnym językiem. Mimo iż w pracy występują błędy edycyjne (interpunkcyjne i tak zwane literówki) nie obniżają one wartości merytorycznej pracy. Argumentacja tez oraz przedstawione propozycje nie wzbudzają większych wątpliwości. Dążenie do poprawności analiz podnoszą w moim przekonaniu wartość dysertacji, podobnie jak styl opisu naukowego.

4. Wniosek końcowy

Rozprawa doktorska pod tytułem *Koncepcja zapewnienia bezpieczeństwa sportowych imprez niemasowych na poziomie powiatu w sytuacjach kryzysowych*, napisana przez magistra Dariusza MACIEJEWSKIEGO pod kierunkiem naukowym profesora doktora habilitowanego, doktora honoris causa Bogusława JAGUSIAKA oraz promotora pomocniczego doktor Wiesławę ZAŁOGĘ, zasługuje na ogólną ocenę pozytywną. Logiczna i spójna całość rozważań pozwalają stwierdzić, że rozprawa spełnia warunki i wymagania niezbędne do nadania stopnia doktora w dziedzinie nauk społecznych. Dysertacja stanowi oryginalne rozwiązanie problemu naukowego i wskazuje autorskie rozwiązania w zakresie zastosowania wyników własnych badań naukowych w sferze społecznej.

Biorąc pod uwagę metodologiczny i merytoryczny poziom przedstawiony w rozprawie rozwiązań a także ich oryginalność i użyteczność stwierdzam, że recenzowana rozprawa doktorska spełnia wymagania określone w artykule 187 Ustawy z dnia 20 lipca 2018 roku - Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce (Dz.U. 2024 poz. 1571). Tym samym rekomenduję jej przyjęcie do dalszego postępowania kwalifikacyjnego i wnoszę o dopuszczenie magistra Dariusza MACIEJEWSKIEGO do publicznej obrony rozprawy doktorskiej.